

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

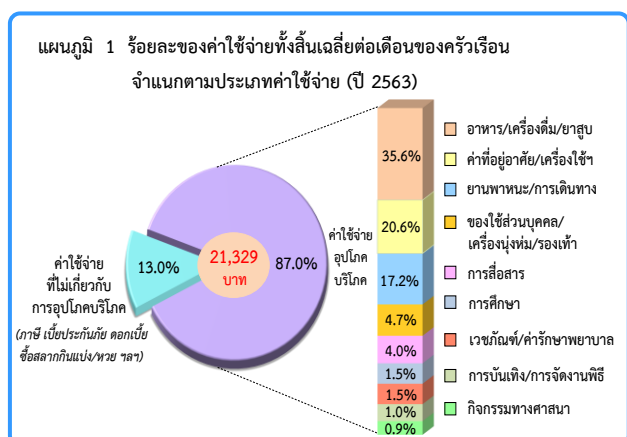
การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2563

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2563 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของสมาชิกในครัวเรือน ค่าใช้จ่าย ลักษณะที่อยู่อาศัย ตลอดจนการได้รับสวัสดิการ/ความช่วยเหลือจากรัฐ และใช้บริการของภาครัฐโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกเดือน (มกราคม - ธันวาคม 2563) จากครัวเรือนตัวอย่างในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล 55,986 ครัวเรือน ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายที่นำเสนอในการสำรวจนี้เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่จำเป็นต้องใช้ในการยังชีพเท่านั้น ไม่รวมการสะสมทุน เช่น ซื้อบ้าน/ที่ดิน และเงินออม ซึ่งสรุปผลการสำรวจที่สำคัญได้ดังนี้

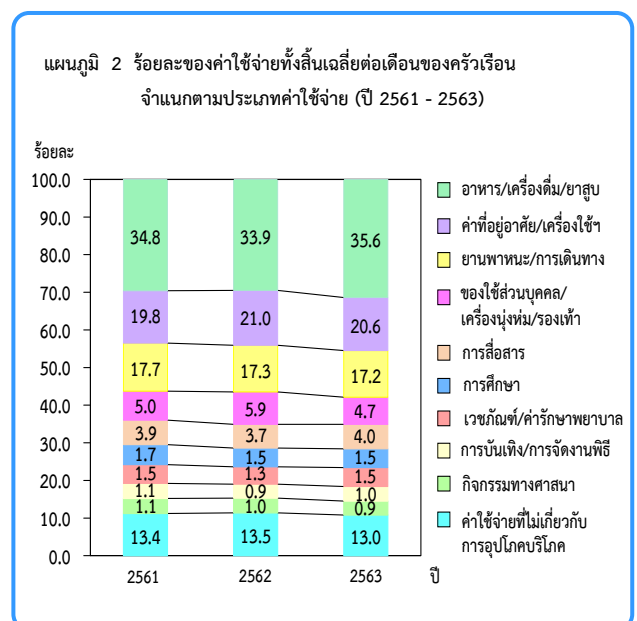
1. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ปี 2563)

ครัวเรือนทั่วประเทศ ในปี 2563 มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยเดือนละ 21,329 บาท โดยร้อยละ 87 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และร้อยละ 13 เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (เช่น ค่าภาษี ของขวัญ เบี้ยประกันภัย ซื้อสลากกินแบ่ง/ หวย ดอกเบี้ย) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค พบว่า เป็นค่าใช้จ่ายหมวดอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบสูงที่สุด (ร้อยละ 35.6) รองลงมาเป็นค่าที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 20.6 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและยานพาหนะ ร้อยละ 17.2 ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบประเภทค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ปี 2561 - 2563)

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนทั่วประเทศปี 2561 - 2563 พบว่าครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นในหมวดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34.8 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 35.6 ในปี 2563 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้านเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.8 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 20.6 ในปี 2563 ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในปี 2563 ที่ลดลงคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและการเดินทาง ลดลงจากร้อยละ 17.7 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 17.2 ในปี 2563 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับของใช้ส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า ลดลงจากร้อยละ 5.0 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 4.7 ในปี 2563 ส่วนค่าจ้างที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ภาษี ดอกเบี้ย ซื้อสลากกินแบ่ง/หวย ฯลฯ) ก็มีการใช้จ่ายลดลงจากร้อยละ 13.4 ในปี 2561 เป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2563

3. การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน รายภาค (ปี 2561 - 2563)

ในปี 2563 กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนสูงสุดคือ 31,142 บาท รองลงมาเป็นครัวเรือนในภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 21,771 บาท 19,641 บาท และ 16,810 บาท ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนในภาคเหนือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนต่ำสุด คือ 16,490 บาท

ทั้งนี้ ในปี 2563 ครัวเรือนมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากปี 2562 โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลมีนโยบายที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น การให้วงเงินหรือเพิ่มจำนวนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรผู้มีรายได้น้อย) การกระตุ้นการใช้จ่ายผ่านแอปพลิเคชันเป๋าตัง (โครงการคนละครึ่ง, เราเที่ยวด้วยกัน) รวมถึงการเพิ่มเงินสงเคราะห์สำหรับผู้พิการ และการให้เงินเยียวยาหรือสิ่งของในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ตาราง 1 การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน รายภาค (ปี 2561 - 2563)

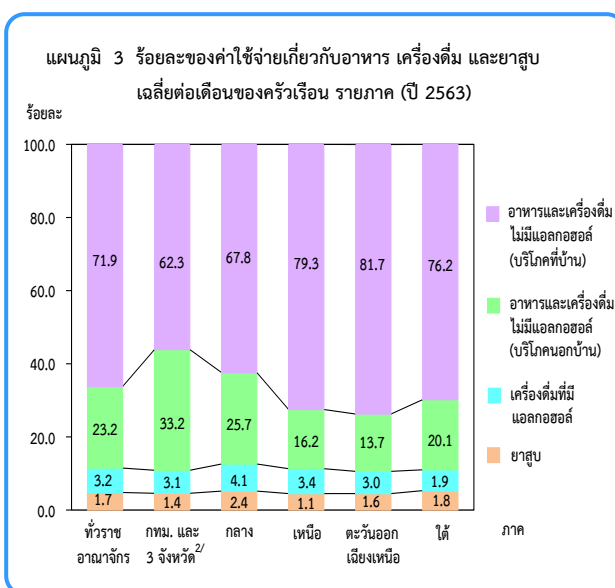
ภาค	ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน			ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	
	2561	2562	2563	62/61	63/62
ทั่วราชอาณาจักร	21,346	20,742	21,329	-2.8	2.8
กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด ^{1/}	33,408	30,778	31,142	-7.9	1.2
กลาง	21,168	20,645	21,771	-2.5	5.5
เหนือ	15,240	15,644	16,490	2.7	5.4
ตะวันออกเฉียงเหนือ	16,343	16,553	16,810	1.3	1.6
ใต้	20,660	19,600	19,641	-5.1	0.2

1/ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

4. พฤติกรรมการบริโภคอาหารของครัวเรือน รายภาค (ปี 2563)

เมื่อพิจารณาเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบของครัวเรือนทั่วประเทศในปี 2563 พบว่า ร้อยละ 71.9 เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ที่บริโภคที่บ้าน ซึ่งสูงกว่าการบริโภคนอกบ้านถึง 3.1 เท่า นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบอีกร้อยละ 3.2 และ 1.7 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่าครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการบริโภคอาหาร/เครื่องดื่มที่บ้านสูงสุด คือ ร้อยละ 81.7 และมากกว่าการบริโภคอาหารนอกบ้านถึง 6.0 เท่า ซึ่งแตกต่างจากครัวเรือนในกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด (นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ) ที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ที่บริโภคนอกบ้านสูงกว่าภาคอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด คือ ร้อยละ 33.2 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองสูงในปัจจุบันมีวิถีการดำเนินชีวิตที่ค่อนข้างเร่งรีบ การบริโภคอาหารพร้อมทานนอกบ้านที่มีความง่าย สะดวก และรวดเร็วจึงกลายเป็นทางเลือกสำคัญ

5. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายของครัวเรือนกลุ่มต่างๆ ในปี 2562 และ ปี 2563

เมื่อแบ่งครัวเรือนทั่วประเทศออกเป็น 5 กลุ่มเท่าๆ กัน โดยเรียงลำดับครัวเรือนตามค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคต่อคนต่อเดือนจากน้อยไปมาก (กลุ่มที่ 1 ค่าใช้จ่ายต่ำสุด และกลุ่มที่ 5 ค่าใช้จ่ายสูงสุด)

จากผลการสำรวจในปี 2563 พบว่าความเหลื่อมล้ำในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของกลุ่มครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุด (กลุ่มที่ 5) มีส่วนแบ่งของการใช้จ่ายลดลงจากร้อยละ 35.3 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 34.5 ในปี 2563 ส่วนกลุ่มครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด (กลุ่มที่ 1) มีส่วนแบ่งของการใช้จ่ายลดลงร้อยละ 0.4 (ร้อยละ 11.1 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 10.7 ในปี 2563) ในขณะที่กลุ่มที่มีการใช้จ่ายปานกลาง (กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4) มีส่วนแบ่งของการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 0.5 และ 0.6 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์จากค่าสัมประสิทธิ์ของความไม่เสมอภาคด้านค่าใช้จ่าย (Gini Coefficient) พบว่ามีค่าลดลงจาก 0.224 ในปี 2562 เป็น 0.222 ในปี 2563 แสดงให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือนทั่วประเทศมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย

สำหรับค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคต่อคนต่อเดือน โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 6,594 บาท ในปี 2562 เป็น 6,679 บาท ในปี 2563 โดยเพิ่มขึ้นในกลุ่มที่ 2 - 5 ส่วนครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด (กลุ่มที่ 1) มีค่าใช้จ่ายต่อคนต่อเดือนลดลงจาก 2,754 บาท ในปี 2562 เป็น 2,728 บาท ในปี 2563

